

STANDARDI ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA

Zakonska regulativa i obavezujući dokumenti

- **Ustav Crne Gore**, „Službeni list Crne Gore“, br. 1/2007.
- **Zakon o izdavačkoj djelatnosti**, „Službeni list Crne Gore“, br. 30, od 8. juna 2012.
- **Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju** („Službeni list RCG“, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list Crne Gore“, br. 45/10, 45/11, 36/13, 39/13 i 47/17);
- **Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju** („Službeni list RCG“, br. 64/02, 49/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 80/10, 40/11, 40/16 i 47/17);
- **Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju** („Službeni list RCG“ br. 64/02, 49/07 i „Službeni list Crne Gore“, br. 45/10, 40/11, 39/13 i 47/17);
- **Zakon o gimnaziji** („Službeni list RCG“, br. 64/02, 49/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 45/10, 39/13 i 47/17);
- **Zakon o stručnom obrazovanju** („Službeni list RCG“, br. 64/02, 49/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 45/10, 39/13 i 47/17);
- **Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama** („Službeni list RCG“, br. 80/04, „Službeni list Crne Gore“, br. 45/10 i 47/17);
- **Zakon o Visokom obrazovanju** („Službeni list Crne Gore“, br. 44/14, 47/15 i 40/16 i 42/17).
- **Važeći obrazovni programi u Crnoj Gori.**

1. Standardi za udžbenik

1.1. Standardi za sadržaj

Sadržaj udžbenika treba da:

- je usklađen sa ciljevima i standardima odgovarajućeg obrazovnog programa;
- je usklađen sa savremenim naučnim saznanjima i provjerenim činjenicama;
- je usklađen sa demokratskim i građanskim vrijednostima koje su utvrđene pozitivnim zakonskim propisima;
- obezbjeđuje usaglašenost teorijskih i praktičnih znanja;
- obezbjeđuje intradisciplinarnu (vertikalnu) i interdisciplinarnu (horizontalnu) povezanost znanja;
- pruža učenicima mogućnost da usvajaju znanja na različitim nivoima zahtjevnosti;
- upućuje učenika na korišćenje i drugih izvora znanja.

1.2. Psihološki standardi

Udžbenik treba da:

- je primjeren razvojno-psihološkim mogućnostima učenika;
- nadgrađuje njihova znanja, iskustva i sposobnosti;
- podstiče interesovanje i motivaciju za učenje i istraživanje;
- podstiče učenike na kritičko mišljenje i samostalno učenje.

1.3. Didaktičko-metodički standardi

Udžbenik treba da:

- svojom strukturom jasno naznačava što učenik treba da nauči i gdje i kako (uz pomoć kojih sredstava) može provjeriti svoje znanje;
- je u skladu sa saznanjima i metodologijom određene naučne oblasti i aktuelnim didaktičkim strategijama i zahtjevima metodike nastavnog predmeta;
- objektivnim, pluralističkim i kritičkim pristupom u prezentaciji sadržaja podstiče intelektualnu aktivnost učenika i/ ili emotivni doživljaj.

1.4. Jezičko-stilski standardi

Jezik udžbenika treba da:

- je usklađen sa propisanim jezičkim normama i standardima;
- je usklađen sa razvojnim mogućnostima učenika, u svim aspektima i nivoima jezika kao što su: rječnik, struktura i dužina rečenice, struktura teksta i stil;
- obezbijedi postupno uvođenje i objašnjavanje stručne terminologije u skladu sa razvojnim mogućnostima i stečenim znanjima učenika;
- podstiče razvoj svih jezičkih vještina, u skladu s prirodom predmeta.

1.5. Likovno-grafički standardi

Ilustracije i grafičko-tehnička oprema udžbenika treba da:

- su usklađeni sa tekstom i njegovom pedagoškom namjenom i da doprinose njegovom boljem razumijevanju;
- budu primjereni uzrastu učenika;
- svojim likovnim izrazom i stilom razvijaju estetske vrijednosti učenika.

1.6. Tehnički standardi

Udžbenik treba da:

- bude formata A4 ili B5, ili nekog od njihovih izvedenih formata;
- je veličinom slova prilagođen uzrastu učenika (font veličine 12 -14 za niže razrede osnovne škole, font veličine 11 -13 za više razrede osnovne i srednje škole, a font veličine 9 -11 za opis likovnog priloga, karte, sheme, formule i sl.);

- je štampan na mat papiru, po pravilu bezdrvnom/offsetnom, minimalne gramature 75 g/m². Izuzetno, kada to zahtijevaju posebni razlozi, udžbenici mogu imati premazani papir/kunstdruck maksimalne gramature 115 g/m²;
- je broširano povezan (meki povez) koji može da izdrži višegodišnju upotrebu.

2. Priručnik za nastavnike

Uz udžbenik se priprema i priručnik za nastavnika koji treba da:

- daje informacije o naučno teorijskoj zasnovanosti i koncepciji udžbenika;
- objašnjava povezanost ciljeva i sadržaja nastavnog programa;
- upućuje na optimalnu vremensku organizaciju - realizaciju nastavnog programa;
- daje uputstva o primjeni metodičkih instrumenata u udžbeniku (strategije, metode i postupci kojima se u praksi izvode nastavne jedinice), kao i o primjeni ostalih nastavnih sredstava i izvora znanja;
- nudi primjere za moguću interpretaciju nastavnih jedinica i podstiče kreativnost nastavnika;
- daje uputstva za pripremu projekata, domaćih zadataka, pismenih zadataka i testova.

3. Standardi za nastavna sredstva

Standardi koji se primjenjuju u izradi udžbenika odnose se i na izradu nastavnih sredstava. Zavisno od namjene, uzrasta učenika i prirode predmeta, nastavno sredstvo treba i da:

- omogućiti sticanje i produbljivanje znanja i vještina na zanimljiv, interesantan i pristupačan način;
- zadovoljava potrebe učenika za različitim stilovima učenja;
- podstiče učenike na samostalan rad;
- pruži povratne informacije o urađenom.